

Časopis s podobami za slovensko mladino.

S prilogo: „Angeljček“

Štev. 12.

V Ljubljani, 1. decembra 1899.

Leto XXIX.

Angelj.

cvetju rudečem
In sladko duhtečem
Dete sediš;
Angelj nedolžen
Meni se zdiš.

Nežni ročici,
Nedolžnost na lici,
Radost v očeh,
Ves je obrazek
Srečen nasmeh.

Oj, kako krasno
In biserno jasno
Očesce gori,
Zvezde na nebu
Žarnejše ni.

Ko te veselo,
Kot lilija belo,
Vidim tako,
Mislim, odprlo
Se je nebo,

In da krilatec,
Nebeški, oj, zlatec
Vzplaval na svet,
Kar se dogaja
Vsakih sto let.

Zemlje sin nisi,
Ne, angeljček ti si,
Raja simbol,
Umri — na svetu
Vlada le bol!

Tatjan.

Nonka.

li so bili Rezijani, ali cigani! Ono jesen so se bili privlekli v vas na dolgem, lojtrastem vozu. Par mršavih mul so imeli, pa malega, sila šegavega in malo svojeglavega osla — magariac so mu rekli. Barantali so in žlobudrali mej seboj malo po naše, malo pa v čudnem, našem podobnem jeziku. Veliko jih je bilo in razmeroma so si bili do cela podobni. Črni lasje, črna, žolta polt, strgana in z zaplato našita obleka! To jih je izdajalo za cigane. Vendar smo se iz početka skoro vneli za to, da so Rezijani, pravi Rezijani. Ti prebivajo baje nekje tam ob morju in radi privozarijo k nam z lonci in skledami. No, in to jesen so imeli tudi voz. In par loncev, par skled, pa stara, črnikasta ponev, ali vsaj nekaj sličnega, je tudi to pot molelo izpod slame na vozu. Torej, ali so bili Rezijani, ali cigani!

„Cigani so!“

„Niso ne!“

„Pa so!“

Režev Jake je bil odločno za cigane, a Koteljev Matijec mu je ugovarjal. Matijec pa je hotel imeti vedno zadnjo besedo; zato nikakor ni bil pri volji, da bi se podal Jaketu kar tako.

„Iaz pa vem, da niso“, trdil je do zadnjega, „zato, ker so naš ded rekli, da niso!“

Nato je umolknil Jake in Matijcu se je ohladilo.

Vendar niso bili Rezijani, ampak cigani, prav kakor je trdil Jake.

No — iz tega bi se videlo, da smo se vaški otročaji tedaj vrlo zanimali za cigane. Seveda! In kako nakrat se je bilo naredilo!

Igrali smo se tisto popoldne ob cesti malo ven iz vasi. Takrat se je prikazala izza ovinka sem ciganka, raztrgana, pa stara in zgubana v obraz. Na hrbtu je nosila nekaj v veliko, močno ruto zavitega, pogibala se naprej in spredaj držala za rutine vogle. Koteljev Matijec jo je opazil prvi. Skremžil se je in se obregnil s svarilnim, na pol pridušenim glasom:

„Ciganka —!“

Potem jo je pobrisal s par skoki preko grapinega jarka in se ustavil za grmovjem. Mi drugi pa smo bili srčnejši. Ostali smo in počakali.

„Kako ta vas — a?“ je vprašala ciganka prišedši do nas in odložila breme na držaj pri cesti.

„A —?“ vpraševala je zopet. Prvi hip je nas namreč zanimala le debeluhasta glava, ki je iz zavezka na cigankinem hrbtu zvedavo gledala v svet. Bilo je otroče pri dveh letih. Ročice je stegovalo preko starkinih ram, zagomzelo včasih ž njimi in zagnalo nek čuden, hiter žeženj. Ko smo se mu smejali mi, smejala se je tudi cigancè, in potem je bila videti že itak široka glava otrokova še mnogo širja.

„Kako —?“ je režala ciganka.

Mesto odgovora smo jo popihali preko jarka za Koteljevim Matijcem in potem izza grmovja škilili na starko.

Nato se je zožila ciganetova glava in ustnice so se nategovale ter se nabirale v čuden, sumljiv kolobar. To je bilo menda starki slabo znamenje. Potresla je poredneža z močjo, da se je zazibala debela glava sem in tja, in ob jednem tlesknila z jezikom:

„Pst, pst! Vidiš tamkaj bračo — glej, bračo, bračo...“ S prstom je kazala na nas.

To je pomagalo; zakaj takoj nato je naš „bračo“ zopet gomzel z rokami in gnal svoj žeženj.

Po cesti so prihajali še drugi.

„Glejte, glejte!“ kazali smo si za ovinek. In potem smo hiteli v vas z novico: cigani gredó!

„Ali res?“ so spraševali drugi, na kar smo se še v večjem številu udri po cesti, da bi videli, koliko jih je in kakošni so.

„Mati, mati! Pravijo, da gredó cigani. Silno veliko jih je... Jelite, da jih k nam ne bo. Jelite mati!“

Županov Tone je hitel v jedni sapi praviti novico.

„Naj le pridejo in vzamejo naj te! Poreden si dosti!“

Županov Tone je bil včasih res poreden. —

„Saj zdaj nisem več“, se je opravičeval. Pa mati so imeli družega opravka. Nato so mu prišli oče na pomoč:

„I, seveda, seveda!“ — Pri tem so ga oče kakor običajno pogladili po lasih.

Malo pozneje je bil zopet na vasi.

„Cigani, cigani!“

Mislili smo, da ta dan res nimamo družega opravka, nego misliti na cigane. Pa tudi starejši so bili radovedni.

„Ali res gredó?“ vpraševala je Brkljanova mati.

„Res, res!“

„Oh, to bo pa zopet križ; človek ne bo mogel ničesar zadosti poskriti. Kdaj jih že ni bilo! Pa saj morebiti niso cigani. —“

Vendar se je potrudila Brkljanova mati celo na vozare. Tu je dolgo časa gledala po cesti doli proti Robu in nazadnje rekla:

„I, saj so najbrž le Rezijani!“

„Rezijani, Rezijani!“ trdili smo potem tudi mi. In tedaj je prišlo do omenjenega prepira mej Reževim Jaketom in Koteljevim Matijcem.

Dohajali so počasi.

Pozno popoldne se je prizibal v vas voz z mulama. Muli sta vlekli in napenjali se, a voz se je zibal sumljivo sem ter tja in škripal v nenamazanih oseh.

„I, bjo!“ — In bič je švigal mulama po rebrih, kakor za stavo. Šepaje in dremaje sta kinkali pred vozom. Ob udarcu sta se zdrznili za hip, potegnili malo živahneje, da je voz zaškripal ječe, a čez malo časa ju je zopet popuščala vztrajnost. Potem je bilo treba zopet biča:

„Bjo!“

Cigan vam je bil orjak: — gledali smo ga z nekim svečanim strahom. Spredaj na ojesu je sedel, da so se mu vlekli noge skoro po tleh, in gledal izpod širokih okrajev temno in drzno. Iz zaraščene obraza se mu je bliškalo jedno oko, drugo je zapiral. Izpod zavihanega rokava so se mu kazale žilaste in mišičaste roke.

„Kozmo!“ začul se je na vozu suhoten glas, „Kozmo!“

Kozmo se je sklonil nazaj:

„No!“

Na zadnjem koncu se je dvignila izmeje slame mršava glava ostarelega cigana počasi in skoro bolešno:

„Kozmo, ali smo v vasi?“

Nato je zamrmral Kozmo nekaj tja pred se, nakar se je glava zopet zarila v slamo.

Tik za vozom je sledila starka z „bračom“. Otroče jej je bilo mej tem zaspalo na hrbtu. Naslanjalo je glavo na starkina ramena in smrčalo skozi na pol odprta usta. Kadar pa je starka hotela popraviti breme in stresla z ramami, se je zazibala ciganetova glava in omahnila navzdol. In „bračo“ je odprl oči, zaspano pogledal ter takoj zopet zadremal.

Do ovinka sta bili ta čas dospeli Nonka in Ilica — tako sta se klicali. Nonka je bila deklica pri desetih letih; bolehana in slabotna na pogled. Tako čudno goste in črne lase je imela in oči prav tako črne. Vendar nas je gledala s temi očmi vse drugače prijazno nego ostali cigani. Tudi bledikasto lice se nam je zdelo nekako prijazno in domače. Hodila je težko.

„Sem trudna!“ je rekla in pridržala Ilico, da sta se ustavili in se naslonili ob rob.

Ilica je bila manjša, nego Nonka, a živa in razposajena, kakor vrtalka. Nепrestano je silila v Nonko:

„Nonka, evo, ribo, ribo! Uh! Velika! Toliko! Uh, uh, uh...“ Klanjala se je preko ograje in kazala s prstom po ribah. A Nonka jo je mirila in držala za krilce. Breg je bil strm. V vodi pa se je sukalo par lipanov v lahkih krogih. Silili so zdaj bolj proti površju, zdaj se potapljali na dno. Ilica je ploskala z rokami.

„Vrzi kruha! Na!“ rekla je Nonka in poiskala par mrvic v žepu. Ilica je vrgla v vodo. Potem so pripluli še drugi lipani izpod skal, se dvigali prav na vrh in hlatali po drobtinah.

Tedaj pa je prišel zopet Koteljev Matijec vmes. Ko so se bili zbrali lipani najbolj gosto, je pobral skalo, ter jo treščil mej nje. To ni bilo lepo! Tudi najrevnejši je naš bližnji. Réžev Jake mu je posebno zameril to pot. Ni rekel mnogo, ampak stisnil je pest, namrdil obraz in sunil z močjo tja prédse. Matijca je zadelo pošteno. A drugega sunka ni čakal, zakaj Jaketu ustavljati se, bi ne bilo kazalo.

Glavar Kozmo je bil mej tem pripeljal v vas.

„Kozmo, ali smo že v vasi?“ vpraševal je zopet starec na vozu.

„I, bjo!“

Muli sta vlekli in voz je škripal.

„Bjo!“

Nazadnje je obstal na tratini pred cerkvijo. Pustil je voz in muli na mestu in koračil naravnost proti županu. Ta je stal na pragu.

„Gospodine — molim, gospodine! Počili bi, jaz in muli in drugi! Samo nocoj, gospodine . . .!“

„Tako, tako!“ je govoril župan in stresal pepel iz pipe. „Tako, tako!“ Potem sta se zmenila in dogovorila.

Na vozu pa se je zopet zamajala slama in zopet se je začul tisti suhotni glas:

„Kozmo!“

Glavar ga menda ni slišal.

„Kozmo, ali smo sedaj že v vasi?“

In ko le ni bilo odgovora, se je dvignila glava in dve suhi, nagubani roki sta se oprijeli lestve.

„Kozmo!“

Glavar je stopil bližje:

„I, Bali, ne, ne! Ne, Bali, ne . . .!“

„„A — a —““, je zazijal starec, ko je videl Kozma pred seboj ter debelo gledal krog sebe, kakor bi ne bil mogel umeti položaja.

„Kozmo, ali smo v vasi?“ izpraševal je znova.

„„To, to!““ pritrjeval mu je Kozmo. Potem mu je pomagal raz voz. Ko se je oprijemal lestve, tresle so se starcu roke. In ko je stal na tleh, se je oziral še vedno, kakor bi pogrešal nečesa.

„Kozmo! Kje je Ajda? Slišiš, Kozmo!“

„„Ide zadaj!““

„In Ili pa Nono? Slišiš, Kozmo!“

„„Zadaj!““

„Kozmo —!“ hotel ga je še prašati starec. Glavar mu je prestregel besedo:

„I Miro zadaj i magarac!“

„„A — a —!““

Miro je bil dečko pri dvanajstih letih. Pravcata ciganska porednost vam je bila to. Pa, kaj porednost! Miro je bil hudoben ciganè; zlobnost in lakavost se mu je brala raz obraz. To pot je bil dospel v vas zadnji izmej vseh. Na jermenu je gnal mladega, šegavega osla. Sprva je korakal pred oslom resno in pametno, glavo po koncu. Tudi magarac je capljal popolnoma pravilno in to je veselilo Mirota. Zadovoljno se je obrnil proti nam, češ:

„Ali zna —!“

Smejali smo se mu, a on se je razkoračil pred nami sredi vasi in nam pomolil jezik. Potem je jel mučiti žival. Nategoval je jermen, vlačil osla v krogu za seboj po vasi, kričal mu v ušesa in se mu obešal za vrat. K sreči ga je opazil glavar.

„Čakaj, spaka, čakaj!“

Par korakov in Kozmo ga je držal, kakor v kleščah.

„Spaka! Ka tu radi!“

Magarac je pomenljivo migal z ušesi.

„Čakaj!“

Tisto noč so prenočili pred cerkvijo. Še le drug dan popoldne so odri-
nili — vendar ne vsi. Nonka je ostala. A! Kako to?

Nonka je bila dospela v vas le s trudom in težavo. Dolga pot jo je
bila utrudila do skrajnosti. Sopla je močno in težavno. Pred cerkvijo je ob-
stala ter se sesedla na pragu.

Kozma je skrbelo:

„Hm, hm!“

Praskal se je za ušesi in mislil. Hm! Počakal pa je do družega dne.

A drugi dan ni bilo boljše. Nasprotno! Nonka je bila obolela popolnoma.
Potem je Kozma zopet skrbelo in zopet se je oziral okrog, praskal se za
ušesi ter mislil. Hm!

Iz stiske ga je rešila Brkljanova mati. Pri Brkljanovih so bili namreč
bogati, pa otrok in družine niso imeli.

„Kaj meniš“, je rekla Brkljanovka možu, „revše je bolešno in zmučeno
od pota. Dobro delo bi storila, če se ga usmiliva . . .“

„Kakor veš“, je rekel mož.

„Prav prijazno dekletce je na pogled. Ko bi pa res —“

Malo je pomišljevala. — Pa mož se ni upiral in sosede so jej tudi sve-
tovale. Res! Ko je Kozmo le mislil in se oziral, pristopila je Brkljanovka in
ga vprašala:

„Slišite! Ali je dekle bolno?“

A cigan je zamrmral nekaj, da Brkljanovka ni vedela, ali da, ali ne.

„Živelo itak ne bo dolgo . . . Naj bi pa pri nas ostalo!“

Potem je pa bil Kozmo takoj ves prijazen in zgovoren. Zatrjeval je,
da dekletce sicer ni bolno, da se je nekaj prehladilo na potu, da je pa po-
hlevno in ubogljivo . . .

Brkljanovki se je smilila Nonka vedno bolj.

„Ce bo živela — kaj malega bo pomagala pri hiši. Dela se že dobi in
hudega jej ne bo!“

Tako je mislila Brkljanova mati in — Nonka je ostala.

No, hudega jej ni bilo. Res je ležala nekaj časa, a naposled je le pre-
magala narava. Okrevala je vsaj za silo. In potem se je dobilo tudi dela
zanjo. Moj Bog! Saj je treba vedno kaj malega počediti, pomesti in pospra-
viti tu pa tam. In jeseni, ko dozoreva sadje, je treba pobirati po vrtu, da se
ne tepta in zameta božji dar. Potrebuje se tudi vedno česa in prinesiti je treba
vedno kaj. Zato pa je dobro, da je vedno kdo pri rokah.

Taka in slična dela je opravljala Nonka. Pridna je bila in rada ter
brez posebnega prigovarjanja je pomagala pri delu. Celu za gospodarstvo se
je zanimala. Pikasta backa v hlevu se jej je smilila v kratkem in belša tam
v kotu jo je gledala vedno tako prijazno.

Brkljanovka je bila zadovoljna ž njo in tudi oče Brkljan ni tožil. Včasih
je celo rekel: „O, saj je dober otrok.“

In res! Ubogala je rada, moliti se je učila rada in v cerkev je hodila rada.

Z županovo Minico sta bili posebni prijateljici. Minica jo je naučila klekljati. Potem sta često sedeli skupaj in govorili.

„Nonka, ali ti je kaj dolg čas?“ jo je izpraševala včasih Minica. „Ali bi rada, da bi prišli stričevi, pa te zopet vzeli s seboj daleč, daleč po svetu?“

Nonka je vselej odmajala, da ne.

Vendar popolnoma vesela ni bila nikoli. Morebiti jej ni ugajalo stalno in mirno življenje! Tudi ozdravela ni bila popolnoma. Često je pokašljevala. Včasih je sedela nepremično in zrla tja predse otožno in žalostno.

Po zimi je šla celo parkrat v šolo. Tedaj je oživela za čas. Poslušala je ter se igrala z drugimi vred; toda ne dolgo. Pokašljevala je bolj in bolj in ljudje so rekli, da ne bo čula kukavice.

Sredi zime je legla. Mi smo jo obiskovali. To ji je bilo všeč in do zadnjega se nam je prijazno nasmihala. Poslušala nas je, če smo govorili, gledala nas in sledila z očmi vsaki kretnji.

Proti koncu je trpela veliko . . .

No, zgodaj spomladi, ko se je probujala narava, jo je rešila smrt tudi teh nadlog. —

* * *

In še vedno se mi zdi, kadar vidim četo ciganov, kakor bi moral zapaziti mej njimi zaraščeno in brazdasto lice Kozmovo, ali pa mršavo in sivo glavo starega cigana. Tudi Nonka mi pride v spomin. Čudna osoda ciganova! Življenja veseli in žalostni dogodki so mu navezani na pot in le na pot. Na poti se rodi v nadlogi in revščini in na poti živi potem življenje brez smotra, nestalno in nemirno. No, in nazadnje tudi. Res:

Kjer vleže uro se poslednjo,
Tam smrt mu domovanje dá.

P. Perko.

Zima trka . . .

Cvéti, cvéti drobni cvet,
Zima trka, srež in led;
Cvéti, dokler je še čas,
Kmalu, kmalu pride mraz.

A za mrazom vigred spet
Te privabi k žitju, cvet,
Iz zemljice hladne boš
Cvetla sredi pestrih rož.

Pevaj, pevaj dete mi,
Dokler ti mladost cveti;
Zima trka, srež in led . . .
Ah, mladost ne pride spet!

Ljudmila Modičeva.

Zaznamovani dnevi.

(Spisal *J. Štrukelj*.)

XII. Sv. Miklavž.

rno črno zaznamovan dan je imel Blagajev Stanko. Pa ne zaradi malenkosti si je tako vtisnil v spomin tisti nesrečni dan, ampak zadela ga je zares velika nesreča. In kako nepričakovano se je to zgodilo, pa tako vesel dan je bil poprej! Toda sedaj je že pretrpel; le njegov oče in njegova mati se še z žalostjo spominjata vsako leto sv. Miklavža, ko samevata brez otrok, saj sta imela samo Stanka, in sedaj tudi njega ni, in hiša je tako prazna... Barčica, ki jo je poleg drugih igrač dobil Stanko zadnje leto o sv. Miklavžu, še visi na steni, a Stanka ni več, deset let ga že ni.

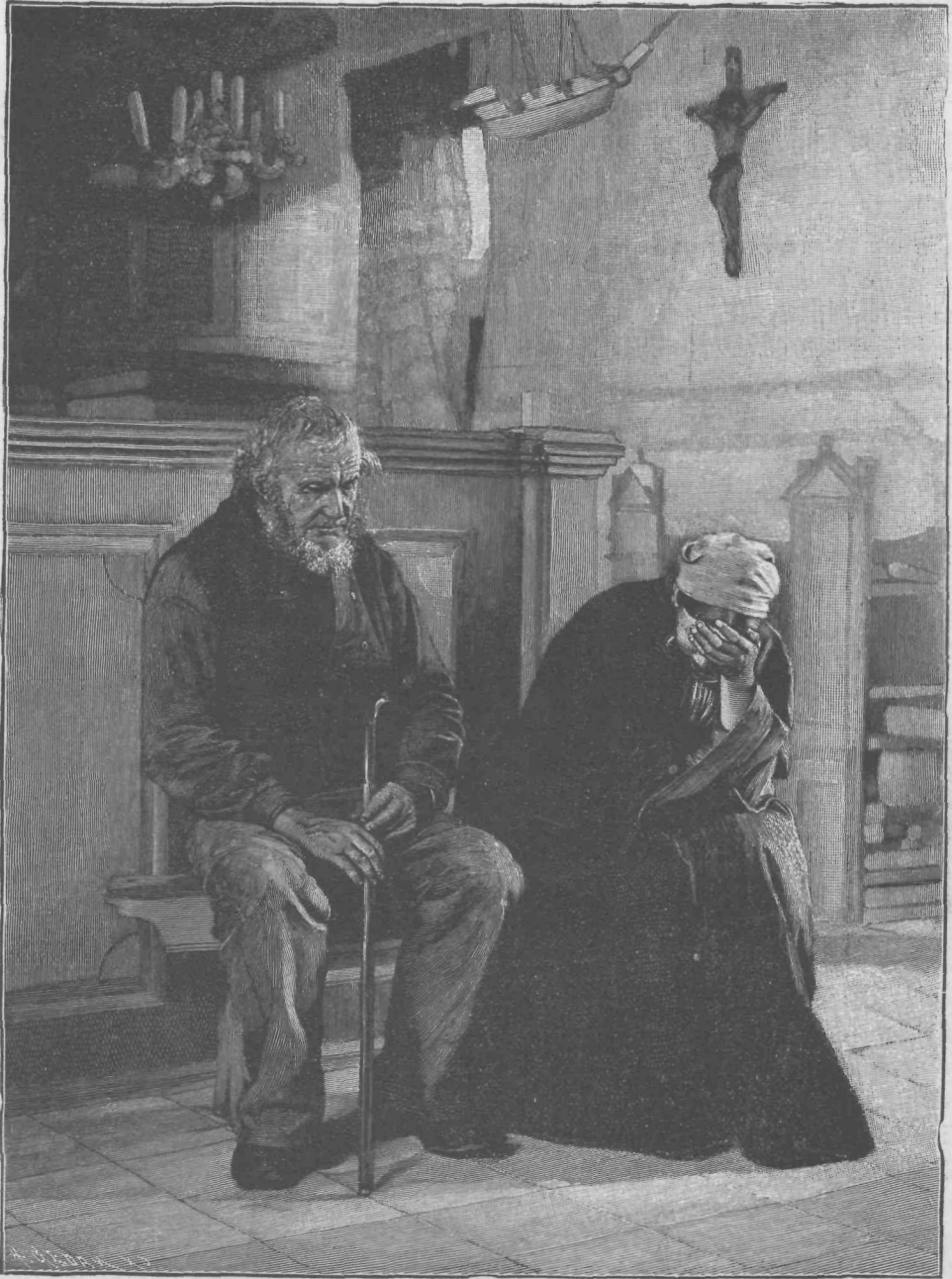
„Kak korenjak bi bil sedaj že lahko naš Stanko“, tako zdihuje Blagaj te dni pred sv. Miklavžem sedeč pri peči. Njegova žena pa si otožno podpira glavo in molči. Kaj pa bi tudi koristilo govoriti? Kar smrt vzame, vzame za vedno.

Pred desetimi leti je bilo pa drugače pri Blagajevih! Stanko se je veselil Miklavževih darov in sam ni vedel, kaj bi ogledoval. Kdo bi mu zameril, če je želel tudi drugim otrokom pokazati svoje zaklade? Malo je bil pa tudi radoveden, kakšne stvari je prinesel Miklavž sosedovim otrokom, zato mu ni dalo doma mirú, moral je proti večeru nekoliko po vasi. Da bi ne bil šel!

Pri Tomaževih je bilo zbirališče otrok. Domačih je bilo pet, drugih pa tudi toliko, mej njimi poredni Šemetov Nace. Njemu Miklavž ni bil prinesel drugega, kakor dve repi. Seveda s tema ni mogel mnogo bahati, pa če sam ni imel kaj pokazati, skušal se je okoristiti s stvarmi, ki so jih prejeli drugi. Nič kaj rad mu ni nihče izročil svoje dragocene reči — saj tako je bilo vse, čeprav samo v očeh dotičnika — pa Nace je znal govoriti, da ne bo nič poškodoval, da bo samo pogledal, samo potehtal, samo poskusil, samo pokazal, kako se mora držati ali privezati. Posebno všeč mu je bila sabla Tomaževega Julija. Ni odnehal, dokler je ni dobil v roke. A sedaj je ni hotel izročiti. Juliju je šlo že na jok, Nace se je pa vojskoval s sablo, da mu je ni mogel vzeti. In kakor je že navada pri otrocih, polagoma se je začela prava vojska za sablo. Navsezadnje se je Juliju posrečilo, da je prijel Naceta za roko, a sabla mu pa le ni mogel vzeti sam, zato je poklical na pomoč Stanka. Ta je res pomagal, a je tudi okusil, kaj je vojska. Nace je namreč mahal in suval s sablo ter dregnil z njo Stanka v levo oko. Tega je zasklelo, da se ni nič več mešal v boj, ampak si zatisnil oko in jokal.

„Ali te je hudo?“ popraševali so ga drugi.

„E, kaj bo to! Jaz bi se še ne zmenil ne!“ pa se je ustil Nace, ki ga je pa vendar-le skrbelo, kaj bo, če ga je nevarno poškodoval. Kri Stanku ni tekla, otroci so imeli vse polno igrač, Stanka je bilo tudi malo sram, da bi jokal, zato je bila ta vojska kmalu pozabljena, in tudi Stanko se je polagoma umiril, dasi z levim očesom ni mogel nič pogledati. Tolažil se je,

da bo že odleglo, če prej ne, po noči. Vendar je bil pobit, ker ga je oko tako čudno bolelo.

Seveda doma ni nič povedal, ampak prikrival, dokler je mogel. Malo čudno se je zdelo starišem, kako da ga igrače tako malo veselé; ker pa niso slutili nesreče in ker ga niso posebno opazovali in mislili, da je samo zaspan, šli so zgodaj spat, dasi se druga leta Stanko ni mogel ločiti od igrač.

Drugo jutro pa Stanko še vedno ni nič videl na levo oko; bolelo ga je vedno bolj, zato je moral povedati, kaj se mu je zgodilo pri Tomaževih. To sta se oče in mati prestrašila! Nič drugega ni kazalo, kakor dobiti voz in iti k zdravniku, zakaj oko ne trpi šale, zamuda bi se morda ne dala popraviti. Zdravnik je oko pregledal, dal Stanku knjigo, naj poskusi brati samo z levim očesom, zato mu je desno zatisnil, pa — nič ni razložil, še toliko ni videl, ali je knjiga na prav ali narobe. Poškodovanje je bilo nevarno; oko mu sicer ni bilo popolnoma pokvarjeno, toda gotovo pa tudi ni bilo, bo li še kdaj videl z njim ali ne. Kaj pride vse iz otročje razposajenosti!

Vsak dan so morali Stanka voziti k zdravniku, pa le še ni videl. Zato je zahteval čez teden dnij zdravnik, naj Stanku najamejo stanovanje v kraju, kjer je prebival zdravnik, ali naj ga pošljejo v bolnišnico, ker je potrebno, da se po štirikrat na dan zdravi bolno oko. Stanko je moral v bolnišnico in ostal tamkaj šest tednov, toda oko je bilo izgubljeno. Premalo skrbno si je zavezoval oko, ko se je vozil mrzle zimske dni k zdravniku, zato se ni hotelo celiti.

Stanko je prišel iz bolnišnice, pa ni bil več prejšnji veseli Stanko. Ej, to ni malenkost — izgubiti oko! Kakšna drugačna nesreča ogreni človeka samo nekaj časa, Stankova je bila pa za vse življenje. Toda dnevi njegovega življenja so bili že šteti, še pred velikonočjo ga je pobrala vratinka, in sedaj že gleda Boga brez zapreke, tam ni slepote. Oče in mati žalujeta po njem; že deseto leto teče, toda kdo more trditi, da bi bila smrt Stankova v zgodnji mladosti res nesrečna? Kar Bog stori, vse prav stori.

* * *

Zaznamovanih dnij naj bo konec. Kaj naj rečem ob sklepu? To-le dvojno: Varujte se, dragi moji, da si sami po svoji krivdi ne nakopljete nesrečnih dnij v mladosti. Da vas pa ne zadene kaj zla brez vašega zadolženja, priporočujte se svojemu angelju varihu prav skrbno vsako jutro in vsak večer. Jaz pa vam želim samih prav veselo zaznamovanih dnij! Zdravi — vsi!

Svetniki-ljubitelji in ljubljenci živalij.

(Po Fr. Lindenu priobčuje *Jos. Volc.*)

LVII.

M Siciliji je v kapucinskem samostanu l. 1787. umrl silno bogoljuben frater Feliks. Nekega dne pride k p gvardijanu baron Miltello in omeni mej drugim pogovorom, da ima doma mladega junca, ki je tako divji, da ga nihče ne more krotiti. Nato se pošali gvardijan: „Ako ga darujete samostanu, pojde naš brat Feliks ponj.“ — „Vsi moji hlapci skupaj ga ne pripravijo le-sem, kako bi ga slabotni stari Feliks?“ zavrne baron, ki pač ni vedel, koliko moč ima pokorščina, ter je pripravljen darovati junca, ako gre res brat ponj. Gvardijan ga takoj pokliče in mu veli, naj vzame vrv ter naj gre po divjega junca, ki ga je gospod baron ponudil v dar. Vsak drug bi se bil ustavljal, češ da je to nemogoče ali vsaj zelo nevarno; brat Feliks pa vzame vrv in gre na baronov pašnik ponj. Ko pastirji zagledajo brata Feliksa in izvedó, zakaj je prišel, pomilovaje zakličejo: „O ubogi Feliks! Ako ti tudi vsi pomagamo, ne spraviš z mesta neukrotljivega živinčeta.“ Brat mirno odgovori: „Torej mi mora pomagati nekdo drug, sveta pokorščina“, ter se bliža kraju, kjer se je pasel junec. Ta začne začudeno gledati brata, ki je najprej pokleknil in izmolil češčenamarijo in šel proti njemu. „Gorjé!“ zakličejo pastirji, „sedaj se bo zakadil v ubogega kapucina in ga z rogmi zadegal v zrak.“ Toda glej! Junec si pusti mirno dejati vrv okrog vrata. Vsi so se čudili, ko so to videli. Še bolj pa so se čudili, ko mu je rekel brat: „Zapovem ti v imenu Boga, tvojega Stvarnika, pojdi radovoljno za mano!“ in kakor krotko jagnje je šel neukrotljivi divjak za bratom Feliksom prav do samostana, kjer gospod baron skoro verjeti ni mogel lastnim očem, in je z veseljem izvršil svojo obljubo.

LVIII.

Leta 1888. je v duhu svetosti umrl slavni mladino ljub Don Bosko. Ta sveti mož je imel za svoje uboge dečke sirotišče zunaj mesta nekoliko oddaljeno od drugih hiš. Zato je bil večkrat v smrtni nevarnosti, če je šel pozno iz mesta domov, ker neki zločinci so bili sklenili, da ga bodo umorili. A dobil je služabnik Božji jako pogumnega in zanesljivega zaveznika — velikega psa. Kadar se je v pozni uri vračal domov, pridružil se mu je v nevarnem kraju ta pes, o katerem ni mogel izvedeti, odkod je prišel. Prvikrat se ga je celó ustrašil in bal, a kmalu sta bila najboljša prijatelja. Zarad sive dlake ga je imenoval „Il Grigio“ (beri gridžo) t. j. sivec.

Neki večer se je Don Bosko v temni noči vračal domov. Hipoma ga napadeta dva moža: jeden mu vrže plašč čez glavo, drugi pa mu usta tišči, da bi ne mogel klicati na pomoč. Že je mislil, da zanj ni več rešenja, kar se v bližini oglasi tako strahovito lajanje, kakor bi lev zarjul, in pri tej priči priskoči „sivec“, napade oba zločinca in ju vrže na tla. Don Bosko odgrne plašč, ki mu je bil zavit krog glave, ter vidi, da je jeden izmej

napadnikov že bežal, jednega pa je še davil in držal tako trdno, da se ni mogel ganiti. „Gospod, pokličite psa, zadavi me“, zdihuje in prosi zločinec. Don Bosko odvrne: „Pokličem ga, ako mi obljubiš, da se spreobrneš.“ — „Obljubim, obljubim“, je odgovoril; „pa za božjo voljo, pokličite vendar psa, sicer umrjem.“ Don Bosko pokliče psa; zlobnež pa se hitro zgubi za svojim tovarišem.

Kako zelo skrben je bil „sivec“ za Don Boskovo življenje, razvidimo tudi iz tega-le dogodka. Neki večer je hotel iti še z doma. Bilo je pa že pozno in njegova mati, preblaga Marjeta, mu je hotela ubraniti, a zastonj. Ko je hotel Don Bosko iti skoz vrata, je že ležal „sivec“ na pragu in se ni dal premakniti. Don Bosko ga dregne rahlo z nogo in reče: „No, sivček, naredi prostor!“ A pes se ne gane, marveč le nevoljno zarenči. „Saj vidiš, moj sin!“ reče gospa Marjeta, „pes je pametnejši nego ti; poslušaj ga vendar in nikar ne hodi več iz hiše.“ Še dvakrat poskuša Don Bosko, a zaman; pes se ne dá prepoditi in straži tako stanovitno, da mora doma ostati. Četrte ure pozneje že pride sosed praviti, da je opazil štiri hudobne može, kateri prežijo nanj; naj torej nikar ne hodi več izpod strehe.

Še mnogokrat je „sivec“ rešil Don Boska iz smrtne nevarnosti tudi v drugih krajih, da se je sveti mož sam močno čudil in hvalil Boga, ki mu je poslal tako čudežnega pomočnika.

Iz temne zgodovine čebelnega življenja.

(Piše Fr. Pengov.)

VI. Smrt poštenjakova.

Bilo je par dnij po slavno znani trotovski vojski meseca avgusta 1898. l. V panju, ki je imel na čelu lepo sliko sv. mučencev Mohorja in Fortunata, je nastala velika praznota. Skrb za bližajočo se zimo, stud nad neznosno lenobo in lahkoživostjo trotov je tiral sicer najvzornejše ljubiteljke miru do odločilnega koraka, čegar konec je bil — smrt ali prognanstvo s trebihom za kruhom vseh trotov. Ne vseh!

Jeden je bil, kateremu je prizanesla osoda, katerega ni zadel bič maščevanja — stari Letavec. Ves čas boja in domače prekucije je tiho presedel v kotu pri Žrelcu. On jedini je ostal v panju, ko je razburjenost delavk gonila vse njegove sodruge ven v tuji svet.

Hrom je bil stari Letavec, nogo mu je vzela sovražna sekira v dolgotrajnih bojih, ki jih je bilo hrabro ljudstvo z roparskim ljudstvom naseljenim v stari, stari vrbi ob gozdnem potoku; bil je svoje dni priljubljen pri ljudstvu, ki ga je častilo kot svojega kralja, in marsikaka pametna se je izlegla v njegovi obširni glavi. Zavoljo tolikih zaslug si niso upale čebele dotakniti se sivih, častitljivih las.

Ali stari Letavec tudi ni prosil usmiljenja. Razotožen je zrl pred se brez genotja.

„Stari Letavec ostane pri nas!“

Tako je odločila jedna izmed delavk, in nikdo se ni upiral. Molče so vse pritrjevale, kakor da se to umeje samo ob sebi.

Le hromi, stari Letavec se ni premaknil. Ko pa je na večer potihnilo dnevno vrvenje in je vsakdo utrujen odpočival, bučal je starec sam ob sebi:

„Jaz sem to že naprej vedel — saj je prav za prav vsemu panju v prid, če se trotje preženo na zimo. Zdaj je vsaj že v panju red, — jaz pa? Moje delo je pri kraju, in tu v panju sem do cela odveč. Star sem, nadložen in hrom, ni me več potreba tu. Toda po sami milosti tu ne maram jesti cvetnega prahu — nikdar!“

Gost somrak se je bil že ulegel na zemljo, ko je bergljal hromi trot počasi skozi žrelce na brado. V panju so že davno sanjale drobne delavke, utrujene po pōtnem dnevu. Hromi Letavec se ustavi pred hišnimi vratci in se zamišljeno ogleduje po vrtu. Na temnomodrem nebu se je lesketal mesec in motni njegov sijaj je polagoma prevladoval nad nedoločno somrakovo svetlobo.

Mala senca trotova je črnela bolj in bolj, in njeni obrisi so bili vsak trenotek jasnejši.

Stari trot je motril svojo senco, in zdelo se mu je, kakor da stoji nad lastnim mrtvim truplom.

„Umreti moram“, šepetal je otožno, „ker sem dokončal svojo nalogo in nisem na svetu za nobeno rabo več. Sam si živeža poiskati ne morem, od miloščine živeti nočem“

Jesenski večer je bil topel, krasen, čaroven. Na oglu vrtnega zidu v starem, gostem rožnem grmu je gostolel slavček. Imel je tam svoje gnjezdece. Sedel je poleg gnjezdeca na drobni vejčici in drobil svojo najkrasnejšo uspavanko. Peval je tako čaromilo, tako nežno čutno, da je umolknil ves vrt in vse sadunosne brežine na okrog in so poslušale.

Nikjer niti najmanjšega genotja, ne glaska, ne šepetka. Celo razposajeni veterc se je umiril in umolknil občudujoč milino slavčjega grla.

„Kako sem srečen“, glasil se je slavček, „ker je svet tako krasen . . .“

„Kako sem srečen“, odzval se je rožni grm; „kako sem srečen“, odmevalo je po vrtu od vsakega drevca in vsake cvetlice, „ker je svet tako krasen“

„Kako sem srečen“, prišlo je na misel tudi staremu trotu, „ker je svet tako krasen“, krasna mora biti tudi moja smrt! Saj je prelepo petje dobrega ptička, kakor v slovo meni — neomoglemu starcu. Zahvalim se mu za njegov spev, za me poslednji“

Stari Letavec se je previdno ozrl po travi, ne sedi li tamkaj siva žaba, in se je spustil doli z letavne deske. Polomljena krilca so bila vzrok, da je težko pal na tla v rosno travo; odtodi pa se je pletel z velikim naporom mej neštevilnimi stebelci in bilkami proti vrtni ograji.

Kratka je bila sicer pot od ulnjaka do belega zidu, ali za hromeга trota grozno, grozno dolga. Na zlomljene nožice ni mogel stopati in pri vsakem koraku je čutil v njih žgečo bolečino.

Toda slavček je pel naprej vedno novo in novo pesmico in pri njegovem spevu je utihnila vsaka bolečina, vsak drugi čut.

Hromi trot je dosegel belo zidovje in jo rezal poleg njega v travi proti rožnemu grmu. Vodil ga je slavčev spev.

Ne daleč je poskakovala v travi žaba in njene oči so žarele tako ognjevito, kakor zenice jaguarjeve v divjem pragozdu. Da bi se ji izognil, je zlezal trot višje na zid. — Kar zamigne nad njim črna senca netopirjeva, in trot se spusti kakor droben kamenček na tla in pade globoko doli mej travino. Naslednji hip že je stopal trudno dalje in dalje in prišel pod rožni grm.

Tukaj je bilo lepo, jako lepo. Okrog se je širil vonj vrtnice tako močno, spev slavčev tako blizu — kako krasna smrt bo to!

„Kako krasna smrt bo to!“ je ponavljal užaljenega srca stari trot in lezel trudapolno po bodečem deblu navzgor, vedno bliže k gostolečemu pevcu.

A poleg njega se je pomikala v luninem svitu črna senca — ž njim je lezla njegova smrt.

Slavec je žgolel močno, jasno in tako vztrajno, kakor da bi se ne mogel naveličati.

Slednjič je slavček dogostolel in umolknil. Začutil je, da je utrujen, da ga peče v grleku in povetil je glavo.

Poleg sebe je opazil trota, ob kojega krilih so se odbijali lunini žarki.

„Ravno prav“, je tlesknil z jezikom slavec, „imam vsaj kako nagrado za svojo pesem. Dobra bode za večerjo!“

In strl je trota v kljunu.

V tem hipu je zapustila starega Letavca njegova senca, do sem ga je pripeljala črna smrt

„Glejte, glejte, še v svoji smrti bom koristil, kako krasna smrt!“

Te misli so še blisknile skozi možgane hromeга trota, ko ga je stisnil in ukončal jekleni kljun.

„Kako sušo sem imel pač v grlu“, se je oblizoval. Na to pa je razšopiril perjiče, stisnil glavico pod leve kreljutce in sladko zadremal.

Lunica je svetila, rože so dehtele, oh ljubi Bog! Kako krasen je Tvoj svet!

Naša pesem.

V boju drugi meč vihté,
Da v potokih teče kri,
Mi pa slušamo srcé,
Ki nam milo govori:

„Kadar greste v ljuti boj,
Oh, pustite meč doma,
Kdor ponese ga s seboj,
Boja nikdar ne skonča.

Vam ljubezen bodi meč,
Ki ne seka ran nikdar,
Ki zaceli, kar preteč
Vsekal bojni je vihar!“

In ko v vojsko spejemo,
Svoje slušamo srce;
Mi ljubezen sejemo,
Drugi ostri meč vihté . . .

Rado Kosár.

LISTJE IN CVETJE.

Pregovori, izreki in pametnice.

(Zapisal A. K. Sežun-ov.)

78. Nevoščljivost po vsem svetu rase,
Dober si, če v tebi se ne pase.
79. Resnica naj te vedno in povsodi
Kot svitla luč v življenju vodi!
80. Kdor se grenkobe ne boji,
Naj se nadeja še boljših dni.
81. Če več zdravil na jedenkrat uživaš,
Zastonj o hitrem ozdravljenju snivaš.
82. Če cesto še tako dobro poznamo,
Po noči le s sabo luč naj imamo.
83. V šestih dneh je Bog ustvaril svet,
Da je dal človeštvu pravi red
84. Ako ti delo ne gre izpod rok, še poskusi,
Demant najtrši je — vendar se zbrusi.
85. Ti je li lastno življenje igrača,
Čaka kdaj bridka in tužna te plača.

Spominska knjižica.

19.

„Vsak je svoje sreče kovač“,
Pravi osiveli pregovor,
Kuje si srečo vsakdo drugač,
Le prerad pa je mojster-skaza.

Pa zakaj je tako povsod?
Sreče zakaj si ne znaš izkovati?
Rado zato se ti vse pokazi,
Ker metode ne znaš vpoštevati.

Kuje se sreča, vedi, tako:
Nakovalo je sveta vera,
Ogenj milost božja naj bo,
Kladivo pa tvoja vztrajna volja!

„Internus .

20.

Pri delu roke, a pri Bogu srce!
Tako nas vzgledi učé,
Posnemajmo vedno še mi jih zvesto,
Da z njimi plačilo v nebesih nam bo!

— a

Nove knjige in listi.

1. *Ljubite svoje sovražnike.* Povest iz maorskih vojsk na Novi Zelandiji. Spisal J. Spillmann iz J. D. S štirimi podobami. V Ljubljani 1899. Založila „Katol. Bukvarna“, tiskala „Katol. Tiskarna“. Cena broš. 20 kr. — Izvrstno berilo za mladino, seveda za nekoliko bolj odraslo mladino, ker mali otroci ne morejo še slediti bolj zapletenim dogodkom, zlasti če se vrše na tujih tleh. Nadejamo se, da bo vsaka šolska knjižnica kupila to lepo mladinsko knjižico, ki uči krščansko čednost v delih, ne samo z besedami. Pa tudi jako koristna ljudska knjiga je to, torej priporočljiva tudi vsem „bralnim društvom“ in sploh vsakemu blagohotnemu Slovencu.

2. *Zabavna knjižnica za slovensko mladino.* Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču. VIII. zvezek. V Ljubljani 1899. V založbi pisateljevi. Natisnila „Kato-liška Tiskarna“. Cena 15 kr. — Kakor prejšnji zvezki podaje tudi le-ta raznega berila slovenski mladini, poučnega in kratkočasnega ter tudi dva napeva: „Koline“ in „Želja“. Marljivi gospod pisatelj zasluži, da ga krepko podpirajo vsi mladino-ljubi.

3. *Sveta noč.* Spisal Rudolf Vrabl. V Ljubljani 1899. Založil Ant. Turk. Katoliška Tiskarna. — V kratkem izide ta knjižica, ki podaje šest pripovedk, primernih naši mladini za sveti božični čas. Cena 15 kr.

Vabilo k naročbi.

Z nastopnim letom prične „Vrtec“ svoj trideseti letnik. Taka doba je pač častna sanj. Njegovi prvi čitatelji so še sedaj imenitni gospodje in častne dame v rasnih stanovih in službah. Tudi sicer se v šivljenju dobivajo v tridesetih letih mnoge pravice; ne bilo bi torej prav, ko bi jih „Vrtec“ moral celó zgubiti v tej dóbi, kar bi se zgodilo, ko bi mu dosedanji prijatelji in naročniki ne ostali svesti. Tudi je naravno, da si pri takem časniku, ki je posebej namenjen le mladini, hitreje menjavajo naročniki; torej je izdajateljstvu veliko do tega, da dobiva vsako leto novih naročnikov. Zato nujno prosimo, naj nam ostanejo svesti dosedanji naročniki in naj nam skušajo pridobiti še novih prijateljev in pospeševalcev. Radi bi namreč listu preskrbljevali vedno dobre vsebine, kar je pa le možno, ako ima dovoljno število naročnikov; radi bi pa tudi še kaj pridobili za društvo „Pripravniški dom“, ki ima še sedaj izdatnih stroškov za podporo ubožnih dijakov, pa si želi v kratkem še trdnejšega stališča, da bi jih moglo še vse krepkeje podpirati. Naročniki in pospeševalci našega lista vršijo torej dvojno dobro delo: pospešujejo lepo vzgojo slovenske mladine in pomagajo podpirati naše ubožno dijaštvo.

„Vrtec“ bode izhajal i dalje takisto kakor doslej. Cena „Vrtcu“ in „Angeljčku“ skupno je 2 glđ. 60 kr. „Angeljček“ se oddaje tudi posebej in stane na leto 60 kr. (Na deset izvodov pod jednim zavitkom se daje jeden po vrhu.)

Naročnina in vsi spisi, namenjeni „Vrtcu“ in „Angeljčku“, naj se pošiljajo s naslovom: Anton Kržič, c. kr. profesor v Ljubljani (sv. Petra cesta št. 76), ali pa krajše: Uredništvo „Vrtčeyo“ v Ljubljani. V Ljubljani se naročnina lahko oddaje tudi v „Katoliški Bukvarni“.

Priporočamo v nakup tudi poprejšnje letnike. Pri gospej Tomšičevi, sv. Petra cesta št. 6, se dobivajo še letniki: 1887 do 1893 vezani po 1 glđ. 30 kr.; ako se jih kupi več skupno, se jim cena še zniža. Pri uredništvu pa se dobiva: letnik 1894—1897 vezan po 1 glđ. 60 kr.; letnik 1898 po 1 glđ. 80 kr. in letnik 1899 po 2 glđ. 10 kr.; „Angeljček“ pa I—V. tečaj vezan po 40 kr., VI. in VII. pa po 50 kr. Ako kdo kupi hkrati več, izvodov, se cena še primeroma zniža; kdor kupi hkrati vse, dobi za 8 glđ. vezano. Preostaja nam več izvodov „Angeljčka“ tretjega tečaja iz leta 1895; radi ga pošljemo naročnikom brezplačno (nevezanega), ako naročnini priložé 10 kr. za pošiljatev.

One p. n. naročnike, kateri so še saostali s naročnino, prosimo, naj jo blagovolijo kmalu doposlati, ter tudi sploh prosimo, naj se nam naprej plačuje naročnina.

Upravništvo.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca in stoji s prilogo vedno za vse leto 2 glđ. 60 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr. — Uredništvo in upravništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.

